

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

УДК 378.1

Bei I.Iu.

postgraduate student at the department of theory and
methods of preschool and special education,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

FORMING PROJECT SKILLS OF STUDENTS BY MEANS OF INNOVATIVE TRAINING

Бей Ірина Юріївна

аспірантка кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Summary. The article analyzes scientific basics of forming project skills of students – future foreign languages teachers. It presents different types of projects that can be effective during training teachers for the vocational activity. The author suggests methodology of employing webquest technologies which provide students with an opportunity to use successfully the information found on the Internet.

Stages of accomplishing work on webquest technologies have been described. It is also defined the role of a lecturer in the process of forming project skills of students. The conclusion about efficiency of the given methods and expediency of their use in the higher school is made.

Анотація. У статті аналізуються наукові основи формування проектних умінь студентів – майбутніх учителів іноземних мов. Представлено різні види проектів, які можуть бути ефективними під час підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності. Авторка пропонує методику застосування веб-квест технологій, що надають можливість студентам результативно використовувати інформацію, яку вони знаходять у мережі Інтернет.

Описано етапи здійснення роботи над виконанням квест-технологій та визначено роль викладача в процесі формування в студентів проектувальних умінь. Робиться висновок про ефективність означених методик та доцільність їх використання у вищій школі.

Keywords: *project skills, foreign language, higher school, innovative training, webquest technologies.*

Ключові слова: *проектні уміння, іноземна мова, вища школа, інноваційне навчання, веб-квест технології.*

Постановка проблеми. У період становлення Нової української школи вітчизняна система освіти обрала нові ціннісні орієнтири, важливе місце в яких посідає інноваційне навчання. У зв'язку з цим у закладах вищої освіти України

надається перевага застосуванню особистісно-орієнтованих технологій навчання, в системі яких на перший план виступає проектна діяльність.

Реалізація зазначеної діяльності у вищій школі передбачає розв'язання студентами будь-якої проблеми, що передбачає з одного боку, використання різних методів, засобів навчання, а з іншого – інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, творчості. Важливе місце в процесі підготовки майбутніх учителів іноземних мов до професійної роботи в закладах загальної середньої освіти відводиться проектній діяльності [2].

Актуальність застосування проектних технологій полягає в тому, що, як зазначає Г. Шалацька вони «використовують найкращі ідеї класичної та сучасної методики викладання

іноземної мови, до яких можна віднести: проблемний виклад матеріалу, залучення студентів до дискусій під час обговорення важливих питань, розвиток у майбутніх педагогів критичного мислення тощо» [5].

Важливою особливістю навчального проектування є те, що воно орієнтоване на самостійну діяльність студентів (індивідуальну, групову або колективну), до якої їх залучають під час опрацювання ними професійно орієнтованих дисциплін.

Однак, як засвідчує аналіз педагогічної теорії і практики, на шляху розв'язання означеної проблеми виникає ряд труднощів, зумовлених різними факторами об'єктивного та суб'єктивного характеру. Серед них можна виділити такі, як неготовність певної частини викладачів до впровадження інноваційного навчання у вищій школі, проблеми особистісного спілкування в студентському середовищі, відсутність належного матеріального забезпечення навчальних аудиторій

тощо. Крім того, як зазначають і викладачі, і студенти – існує обмежена кількість навчально-методичних рекомендацій, що могли б сприяти позитивному результату щодо впровадження проектного навчання в закладах вищої освіти.

Отже, актуальність проблеми проектного навчання як у вітчизняній, так і в зарубіжній педагогіці, недостатня розробленість її у педагогічній практиці зумовили вибір теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема впровадження проектного навчання досліджувалася як у вітчизняній, так і в зарубіжній педагогіці. Вона була предметом вивчення таких вчених, як В. Гузєєв, І. Дичківська, О. Коберник, Н. Кузьміна, А. Маркова, М. Павлова, Е. Полат, Т. Полякова, Г. Селевко, В. Симоненко, М. Романовська М. Чепіль ін.

Зазначеними авторами було встановлено, що проектна діяльність виступає важливим компонентом системи продуктивної освіти і відноситься до нестандартних, нетрадиційних способів організації освітніх процесів.

Вони стверджують, що для неї властиве впровадження таких активних способів дій: планування, прогнозування, аналіз, синтез, систематизація, які направлені на впровадження особистісно орієнтованого підходу у навчанні.

Крім того, дослідниками проблеми визначені якісні характеристики проектного навчання, представлено класифікації засобів його реалізації, визначені умови впровадження методу проектів в освітній процес вищої школи.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на численні дослідження в даній галузі, деякі аспекти цієї багатогранної проблеми все ж таки залишаються невирішеними. Так, потребують подальшого аналізу та практичної розробки питання формування проєктувальних умінь студентів факультеті іноземних мов за допомогою різних дидактичних засобів.

Мета статті полягає у представленні шляхів формування проєктних умінь студентів факультетів іноземних мов засобами інноваційного навчання у вищій школі.

Виклад основного матеріалу. У педагогічній теорії зазначається, що проектне навчання спрямоване на забезпечення розвитку пізнавальної активності студента, створює умови для активізації процесу пізнання і осмислення нового, дозволяє зробити навчання посильним для всіх студентів завдяки їх участі в різноманітних проєктах.

У результаті проектного навчання формуються проєктні вміння студентів, які пролягають у здатності майбутніх педагогів працювати в групі, дотримуючися норм суб'єкт-суб'єктної взаємодії, виявляти толерантне ставлення до партнера по спілкуванню, демонструвати критичне мислення під час створення кінцевого продукту навчального проєкту [4].

Вважаємо, що ефективним засобом формування означених умінь можуть виступити інноваційні методики навчання, які в останні роки набувають особливої актуальності в процесі підготовки майбутніх педагогів. До них відносять різні види проєктів, які вважаються ефективними під час вивчення студентами іноземної мови:

- конструктивно-практичні (Constructive and Practical Projects), кінцевим продуктом якого може бути колаж, щоденник спостережень, «придумування гри» і її опис.

- ігрові та рольові проєкти (Games and Games Projects), що спрямовані на розігрування гри, драматизацію, вигадкування власної п'єси тощо;

- інформаційні і дослідницькі проєкти (Information and Research Projects), мета яких – вивчення певного регіону або країни, з дослідженням функціонування іноземної мови в житті людей;

- творчі проєкти (Creative Projects) – мають кінцевий результат у формі вільного літературного вигадкування (казка, розповідь, комікс, рольова гра) тощо [3].

Перед виконанням зазначених видів проєктів викладачеві доцільно провести консультування студентів та запропонувати їм розробити власну веб-квест технологію, що надасть їм можливість ефективно використовувати інформацію, яку вони знаходять у мережі Інтернет. З цією метою майбутні учителі мають чітко усвідомити роль кожного учасника освітнього процесу та правильно розподілити між собою обов'язки задля досягнення максимальної ефективності навчального заняття.

Використання веб-квест технології дозволяє організовувати роботу в групах (від трьох до п'яти чоловік) та сприяє розвитку лідерських якостей.

Методика її застосування може бути наступною: викладач надає рекомендації щодо проведення веб-квесту, акцентуючи увагу на тому, що спочатку необхідно визначити ключові слова для пошуку, потім знайти необхідну інформацію в мережі Інтернет, проаналізувати й обговорити знайдені матеріали, а потім, за необхідності, відкоригувати ключові слова та повторити пошук і, як наслідок, сформулювати висновок та обговорити його.

Майбутнім педагогам можна запропонувати творче завдання: уявити себе учителем іноземної мови та розробити веб-квест для організації англomовної проектної роботи школярів (клас – на вибір студента).

Дії студентів мають полягати в наступному: у визначенні типу веб-квесту, формулюванні його проблематики, прогнозуванні кінцевого продукту, а також передбаченні умінь і навичок, необхідних учням для виконання цього веб-проєкту. Вони мають дібрати навчальний матеріал, що буде необхідним учням для виконання роботи, розподілити його у відповідних частинах веб-квесту. Після цього – створити вступ (introduction), запропонувати проблемну ситуацію із завданням

(task) і визначити порядок виконання (process) веб-квесту.

Наступний етап – розподіл групових та індивідуальних рольових завдань для учасників означеного виду діяльності, розробка проектних вправ і завдань щодо оволодіння учнями цільовими англомовними вміннями та навичками. Потім – визначення критеріїв оцінювання результатів виконання веб-квесту і розташування їх у вигляді аналітичної шкали оцінювання та формулювання висновків. Студентам можна запропонувати, скориставшись будь-яким конструктором сайтів, створити свій власний проект або скористатися будь-якою веб-платформою і утворити на ній сторінку зі своїм веб-квестом.

Організація роботи над виконанням веб-квест проекту за А. Шайхуллиною має бути здійснена поетапно:

Перший етап – підготовчий. Студенти мають здійснити вибір та обговорення теми проекту, сформулювати проблему, ознайомитися з новим мовленнєвим матеріалом, розробити структуру проекту та обговорити кінцевий продукт та способи його презентації. Роль викладача має полягати в консультуванні під час визначення методологічних основ роботи та побажаннях щодо формування груп та вивчення їхніх індивідуальних особливостей та інтересів.

Другий етап – організаційний. Майбутні вчителі мають здійснити збір інформації, що передбачає опрацювання текстів, роботу з довідниками, пошук інформації в системі Інтернет, провести бесіди, інтерв'ювання, анкетування; обговорити в групах першу зібрану інформацію, перші результати. На цьому етапі викладач має виконувати роль радника та помічника у добірї відповідної інформації.

Третій етап – проміжний контроль. На цьому етапі майбутні педагоги мають можливість обговорити способи оформлення проекту, здійснити його документування. На цьому етапі буде доцільним внести пропозиції своїх міркувань щодо виготовлення буклетів, альбомів з текстами, малюнків, фото за обраною темою, рефератів, цікавих повідомлень тощо. Роль викладача – дорадчого характеру, з рекомендаціями та побажаннями.

Четвертий етап – власне презентація. Її має передувати обговорення в групах способів представлення навчального проекту, його документування. Під час презентації результатів проекту студенти мають демонструвати колективний характер прийнятих рішень, вміння аргументувати, робити висновки, відповідати на запитання опонентів.

Роль викладача у цій ситуації має полягати в активному обговоренні з аргументацією своєї суб'єктивної позиції та включатиме: акцентування уваги на якості представленого матеріалу, доцільності його композиції; аналізі глибини вивчення проблеми, характеру застосування знань з інших предметів.

П'ятий етап – підбиття підсумків. Студенти мають колективно обговорити результати проекту та висловити свої міркування щодо його оцінювання, причому обговоренню має підлягати як процес створення проекту, так і його результат [6].

Слід зазначити, що роль викладача у процесі виконання студентами проектувальних завдань має носити фасилітативний характер. У зв'язку з цим, майбутніх вчителів іноземних мов має бути ознайомлено із характеристиками педагогічної фасилітативної взаємодії, до яких, на думку І. Авдєєвої, можна віднести такі:

- співпраця: взаємодія педагога з учнями й учнів між собою, що ґрунтується на розумінні та підтримці; організація діяльності, спрямована на конструктивне вирішення проблемних завдань;

- власна позиція: за кожним учасником взаємодії визнається право на власну думку, позицію, що передбачає зацікавленість у поглядах інших і не нав'язуванні власної думки;

- індивідуальність та рівність: кожен суб'єкт визнається неповторною особистістю, рівною серед інших у прояві своєї індивідуальності;

- саморозкриття: фасилітатор педагогічно грамотно і відкрито виявляє свої власні почуття й емоційні переживання, знімаючи психологічні бар'єри відчуженості між учасниками взаємодії;

- залученість кожного до спільної діяльності (партисипативність): співучасть учнів в організації діяльності з педагогом; спільне прийняття рішень про форми, способи і норми здійснення взаємодії; колективна відповідальність за прийняті рішення;

- організація простору: фасилітативна організація простору дозволяє вільно встановлювати зоровий контакт, виконувати спільні дії, обмінюватися вербальними та невербальними засобами комунікації, емоційними станами, забезпечуючи зворотній зв'язок і взаєморозуміння [1].

Теми квест-проектів мають пропонуватися з урахуванням рівня володіння студентами іноземною мовою та мають охоплювати доцільний за змістом навчальний матеріал. Важливим при цьому має бути: спрямованість проекту на поглиблення навчального матеріалу, підкріплення інтересу студентів до знань, посилення їх мотивації до спілкування іноземною мовою, надання їм можливості самостійно висловитися як у діалогічній, так і у монологічній формі.

Зазначимо, що для виконання такого завдання студентам може не вистачати тієї інформації, яку вони отримували на лекціях. Відповідно, майбутні педагоги мають усвідомити необхідність самостійного ґрунтовного аналізу наукової літератури з питань організації проектного навчання у професійній діяльності учителя іноземної мови.

Водночас, під час проведення цієї роботи майбутні вчителі мають зрозуміти, що використання проектних технологій, загалом, та квест-технологій, зокрема, у навчанні учнів

іноземної мови передбачає й виникнення певних труднощів. Так, слід враховувати те, що:

- учні володіють різним рівнем іншомовних лексичних, орфографічних знань, що ускладнює процес конструювання та проведення проектною роботи на уроках іноземної мови;
- неформальні лідери класу зазвичай беруть «ініціативу у свої руки», відповідно слабшим учням відразу відводиться пасивна роль;
- діти, що не володіють достатнім лексичним запасом, відчувають труднощі у висловлюваннях власної думки іноземною мовою тощо [6].

Оволодіння цією інформацією надаватиме змогу майбутнім учителям підготуватися до подолання означених труднощів, що виникатимуть під час впровадження проектного навчання на уроках іноземних мов та продумати методики їхнього застосування у майбутній професійній діяльності.

Висновки та рекомендації. Дослідження проблеми розвитку проектних умінь студентів у педагогічній теорії та практиці дозволило зробити висновок про те, що ефективним засобом їх формування можуть бути інноваційні методики навчання. Послідовне і системне їх впровадження в освітній процес закладів вищої освіти сприятиме усвідомленню студентами важливості означених методик, надаватиме їм можливість краще оволодіти навчальним матеріалом, сформувати навички суб'єкт-суб'єктної взаємодії, розвинути вміння критичного мислення та сприйняття іншої альтернативної думки.

УДК 377:718.7(4/9)

Наступним етапом дослідження передбачається впровадження методів і прийомів формування проектних умінь майбутніх учителів іноземних мов в освітній процес вищої школи та перевірка їхньої ефективності на практиці.

Список використаних джерел

1. Авдеева И. Н. Психологическая характеристика фасилитативных педагогических технологий. Часть 1: Субъектная направленность. Горизонты образования. 2012. №2 (35). С. 37–43.
2. Бей І. Ю. Готовність майбутніх учителів іноземних мов до застосування проектних технологій у професійній діяльності: діагностика. *Освітній простір України*. 2018. №12. С. 49-56.
3. Гладка О. В. Формування комунікативної компетенції студентів на основі проектною методики навчання іноземної мови [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zagpedagogika.at.ua/load/formuvannja_komunikativnoji_kompetencij...
4. Чепіль М. М. Педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2012. 224 с., серія «Альма-матір».
5. Шалацька Г. М. Проектна методика та ефективність її застосування в навчанні іноземним мовам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/31_PRNT_2010/Pedagogica/73668.doc.htm/
6. Шайхуллина А. И. Использование технологии веб-квеста на уроках английского языка. URL: https://interactiveplatform.ru/ru/article/16525/discussion_platform.

Larisa Vasylyieva

PhD in Arts, associate professor
of music art department

Mykolajiv V.O. Sukhomlinsky National University

MODERN COMPOSING SCHOOLS OF FAR EAST COUNTRIES IN THE CONTEXT OF PROFESSIONAL ART EDUCATION

Лариса Васильєва

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри музичного мистецтва

Миколаївського національного університету

імені В. О. Сухомлинського

СУЧАСНІ КОМПОЗИТОРСЬКІ ШКОЛИ КРАЇН ДАЛЕКОГО СХОДУ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕДВИЩОЇ ПРОФІЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Summary. The work of the Far East composers actively influences the formation of modern world music culture. It is actively studied by Eastern and Western art critics, but is not represented in the curricula of specialized art education institutions. The article highlights the general trends in the development of musical culture in the Far East in the twentieth century: the gradual westernization, coexistence and interaction of valuable heritage and the new, the spread of modern in optimal forms for local conditions. The components of modern musical culture of the region are systematized. The peculiarities of the evolution of traditional music in the twentieth century (modification, conservation) are studied. Peculiarities of music education and stages of European type compositional schools formation in the Far East countries are characterized. The characteristic of region leading composers creativity and methodical recommendations on theme's teaching in establishments of art higher education in the integrated course "Art (cognitive component)" are given.